

Ткаченко О.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Підходи до ідентифікації та оцінки екологічних аспектів на хіміко-фармацевтичних і біотехнологічних підприємствах

yezjf@nuph.edu.ua

Система екологічного управління хіміко-фармацевтичних і біотехнологічних підприємств є частиною загальної системи управління підприємством, та повинна враховувати організаційну структуру, планування, розподіл відповідальності, практичні методи, процедури, процеси і ресурси, необхідні для розробки, впровадження, аналізу та удосконалення діяльності підприємства з охорони навколишнього середовища. Належна система екологічного управління сприяє мінімізації рівня екологічних впливів своєї господарської діяльності на навколишнє середовище шляхом систематичного контролю екологічних аспектів та постійного удосконалення діючих процедур на основі ризик-орієнтованого мислення. Результатом цієї діяльності є зниження екологічних витрат і платежів за забруднення навколишнього середовища, економія сировини, енергії та інших матеріальних ресурсів, а також підвищення іміджу підприємства.

Для розроблення результативної системи екологічного управління організація повинна розвивати своє розуміння того, яким чином вона може взаємодіяти з довкіллям, беручи до уваги елементи своєї діяльності, продукції та послуг, які можуть вплинути на довкілля.

Стандарти серії ISO 14000 щодо систем управління навколишнім середовищем одним із перших кроків встановлюють вимоги до визначення значних (суттєвих) екологічних аспектів на підприємстві або території, тобто їх виявлення та ранжування для подальшого створення та впровадження планів та процедур управління такими аспектами, найбільш суттєвими в кожному конкретному випадку.

Метою ідентифікації та оцінки екологічних аспектів є визначення усіх

елементів (операцій) основного та допоміжних процесів організації, ступінь їх впливу на навколишнє середовище; визначення суттєвих екологічних впливів та методів щодо їх управління та корегування.

Джерелами екологічних аспектів хіміко-фармацевтичних і біотехнологічних підприємств є процеси організації, як основні, так і управлінські та забезпечувальні. При проведенні ідентифікації екологічних аспектів повинні враховуватися наступні умови функціонування процесів організації

- стандартний режим роботи/робочих умов (наприклад, здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря при ефективно-працюючій припливно-витяжній вентиляції з дотриманням умов дозволу на викиди; скид зворотних вод з дотриманням ГДК до мереж централізованого водовідведення);
- аномальний режим роботи, при якому зафіксовано відхилення від стандартного режиму роботи (наприклад, розгерметизація/прорив питного трубопроводу, порушення режиму експлуатації припливно-витяжної вентиляції, виконання ремонтних робіт, випробувально-налагоджувальні роботи);
- потенційні або наявні аварійні ситуації (наприклад, розливи забруднюючих речовин, займання, вибухи).

Постачальників інформації щодо екологічних аспектів хіміко-фармацевтичних і біотехнологічних підприємств можна розділити на внутрішні та зовнішні. Внутрішніми постачальниками інформації та вхідних даних для ідентифікації екологічних аспектів є :

- вище керівництво організації, яке повинно розглядати поточні та перспективні плани, стратегічні програми підприємства, аналізувати економічні та екологічні питання;
- керівництво структурних підрозділів, які мають інформацію щодо порядку та змін у порядку здійснення основних процесів та операцій;

- відділ управління/забезпечення якості або відокремлений підрозділ з екологічного управління, в обов'язки якого входить збір, аналіз інформації щодо вимог природоохоронного законодавства, які належать до діяльності підприємства, встановлених нормативів допустимого впливу господарської діяльності на навколишнє середовище, аналіз результатів перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства, результатів моніторингу впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище, аналіз звітів з аварійних ситуацій;
- співробітники підприємства, які надають інформацію щодо операцій, які здійснюються виключно за визначеним робочим місцем, надають пропозиції щодо покращення функціонування системи екологічного управління.

Зовнішніми постачальниками інформації та вхідних даних стосовно екологічних аспектів хіміко-фармацевтичних і біотехнологічних підприємств є:

- законодавча та виконавча влада України шляхом прийняття та впровадження в діяльність зовнішніх нормативно-правових актів та економічного та політичного курсу країни ;
- адміністрація та мешканці територіальної громади, громадські організації шляхом надання звернень, скарг та пропозицій;
- органи державного нагляду за рахунок перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства.

Споживачами процедури є усі співробітники підприємства та зовнішні зацікавлені сторони, які беруть участь або впливають на управління екологічними аспектами.

Результати процесу ідентифікації та оцінки екологічних аспектів є вхідними даними для проведення оцінки ризиків та встановлення екологічних цілей та повинні бути задокументовані у формі затвердженого реєстру екологічних аспектів для розроблення, підтримки та удосконалення системи екологічного управління.